

Outcome

Bandeseminar d. 20-22. september 2010 på Grundtvigs Højskole

af Camilla Sys Møller-Andersen & Anne-Mette Palm, begge Cand.pæd.psyk. fra Århus Universitet, DPU.

Central person på seminaret udtaler: Trevor Richards er Politi Uddannelsesleder fra Manchester og har været med til at udvikle og realisere Manchester modellen.

The outcome is very well written, and concurs with what I saw at the conference, and the workshops and conversations I had with the professionals.

I agree with the information written about Manchester, and that Yes Denmark can learn from some of the Manchester experiences, but it will take time, a great amount of effort from the highest levels of Government, police, and social institutions.

The greatest thing for me, was the recognition from Denmark professionals that there is a major problem, and the great co-operation at the conference to do something about it.

With this report, and further work by the relevant people, I hope, and see Denmark beating this 'gang plague'.

Trevor Richards, Greater Manchester Police

Indhold *(klik på overskriften for at gå til afsnittet)*

Indledning	3
Bandebetegnelsen	4
Forebyggelse – En opvækst med svigt, en søgen efter sammenhold og identitet	5
Daginstitution, skole og fritid – en tidlig indsats.....	6
Sagsbehandling.....	7
Folkeskolen.....	8
Mentorer	8
SSP-arbejdet	9
Forskellige indgange til fællesskaberne	9
Bekæmpelse	10
Mediernes rolle	10
Den nødvendige afglorificering	11
Politiindsats	12
Væresteder / Ungdomsklubber.....	13
Lokalmiljøet og en frivillighedsdiskurs	14
De nye rockere	15
Exit	16
Uddannelse og arbejde – <i>giv dem noget at miste</i>	16
Socialt arbejde og en rollemodel/mentor – <i>jeg vil have bevis for, at jeg kan stole på en voksen</i> .18	
Nyt socialt netværk og miljø – <i>de forlader deres broderskab og al deres opbakning</i>	20
Fængsel som begrænsning.....	21
Oplevet diskrimination	22
En helhedsorienteret tilgang.....	23
Det sociale system – <i>en bus der bare skal køre</i>	25
Oplysningskampagne	26
Bolig - <i>at man ikke har et sted at modtage sin post, hvad er det for et liv?</i>	27
Resultater og anbefalinger	28

Indledning

Bandekriminalitet er en af de samfundsmæssige problemstillinger, der særligt de seneste to år har præget den offentlige dagsorden og mange ressourcer er blevet afsat. Den voldelige såkaldte bandekonflikt har bølget frem og tilbage med nogle få pauser præget af relativ ro. Det mest bekymrende resultat af konflikten er, at endnu flere unge er blevet optaget i de involverede grupperinger, også unge der aldrig tidligere har deltaget med kriminel aktivitet. Der ses en stigende tendens til, at det ikke kun er unge fra resourcesvage familier, der deltager i- og søger disse grupperinger, men at det også er unge fra ressourcestærke familier, der drages af disse. Disse grupperinger og fællesskaber kan tilsyneladende tilbyde de unge noget af dét, som samfundet og deres familier ikke har formået at tilbyde dem; respekt, anerkendelse og sammenhold- en slags mening med livet.

Grundtvigs Højskole har under dette tre dages seminar berørt ovenstående problemstilling med særligt fokus på **forebyggende arbejde, bekæmpelse af bandekriminalitet og exit fra rocker grupperinger, bander og andre geografisk baserede grupperinger**, der er involveret i den aktuelle konflikt og kriminalitet. Seminaret var tilrettelagt i et samarbejde mellem Politiets Operative Bandeenhed på Nørrebro, Kriminalforsorgen i Frihed - København, DPU Århus Universitet, Bandeexit, foreningen Vores Unge, social- og gadeplansarbejdere samt unge i og omkring geografisk baserede grupperinger. Endvidere var Manchester politi repræsenteret ved politi- og uddannelsesleder Trevor Richards. Hertil deltog street pastor Tony Winter fra Manchester, begge stod for workshops og indføringen i Manchester-modellen.

Nærværende outcome er en fremstilling og gennemgang af de pointer, der fremkom på seminaret i workshops, tænketanke og offentlig- og politisk debat. Endvidere er dette outcome skrevet med inddragelse af speciale om "Exit og veje ind i samfundet" (Møller-Andersen & Palm, 2010) og med inddragelse af dr. theol. og fængselspræst Lissi Rasmussens empiriske undersøgelse, "Livshistorier og Kriminalitet" (Rasmussen, 2010). Desuden er dette outcome udarbejdet i samarbejde med lektor Line Lerche Mørck, Socialrådgiver i Kriminalforsorgen i frihed København Annegrethe Ringgaard, fængselspræst og forsker Lissi Rasmussen, politikommissær Jakob Vilner, Politi uddannelsesleder i Manchester Trevor Richards, ledende street pastor og gadeplansmedarbejder i Manchester Tony Winther, projektleder i foreningen "Vores Unge" Jan Mansur Hussain, SSP konsulent og stifter af "Bandeexit" Jens Tang Holbek, Rafik Benchekh leder af Gadepulsen + på Nørrebro, Per Andersen (anonymiseret) socialpædagog og tidligere tilknyttet rockermiljøet samt Kursusansvarlig på Grundtvigs Højskole Søren Lerche.

Bandebetegnelsen

Under mediedækningen af bandekonflikten har der været en tendens til, at kategorisere unge fra særlige geografiske områder, det gælder især dem med anden etnisk baggrund end dansk, som (indvandrere)bander. Dette kan tilskrives den samfundsdominerende bandediskurs, som både medier, politikere og politi er aktive medskabere af. Lektor Line Lerche Mørck fremhævede i sit oplæg på seminaret, at det er vigtigt at forholde sig kritisk og udfordre denne diskurs, herunder udvikle en mere differentieret forståelse af det, der ofte i medierne omtales generaliseret som "bander". Et eksempel på en problematisk generalisering er, når uskyldige unge etniske minoriteter, der er blevet beskudt i særlige geografiske områder, fremstilles som den ene part i et bandeopgør. Bandediskursen har affødt en samfundstendens til at producere og konstruere *bander* gennem vedvarende italesættelser af unge mennesker i fællesskaber som *bandemedlemmer* (Møller-Andersen & Palm, 2010). Nogle medier medvirker til at stereotypificere og generalisere unge "indvandrere" som bandemedlemmer, ved at bruge betegnelser som netop *indvandrerbander*. Ambitionen under seminaret har været ikke at medvirke til at reproducere den fremherskende negative og stigmatiserende bandediskurs, som har været medvirkende til at fastholde og stemple unge som "bandemedlemmer". For ikke at medvirke til denne reproduktion, foreslår vi at man så vidt muligt benytter differentierede betegnelser og skelner mellem "rockere" og deres "undergrupperinger", "geografisk baserede grupperinger", som fx Mjølnerparken, Vejleåparken, Tingbjerg eller Blågård's Plads og de grupperinger, der selv kalder sig for en bande, fx Bloodz eller Black Cobra. Når der tales generelt om alle disse særlige fællesskaber, foretrækker vi betegnelsen *grupperinger*, for dermed at undgå, at grupper, der ikke selv opfatter sig som en bande, omtales som sådan.

Forebyggelse og exit hænger uløseligt sammen, og de to forskellige indsatser hverken kan eller skal skilles ad, men derimod argumenteres der for en både-og-indsats. Gråzonen mellem forebyggelse og exit, er også tydelig i de tiltag, der allerede er etableret og som henvender sig til unge i og omkring forskellige grupperinger. Dette er tiltag som Gadepulsen + på indre Nørrebro, Upload 18 + på Nørrebro og afdelingen i Ressourcecenter Ydre Nørrebro, hvor unge over 18 år har mulighed for at deltage i et alternativt fællesskab, hvor fokus er på uddannelse, arbejde og "sunde" aktiviteter, til forskel fra fx fællesskabet på gaden. Endvidere bliver der i skrivende stund etableret et pluscenter (værsted) i Tingbjerg for unge over 18 år, som bygger på de samme værdier, som er fremherskende i Gadepulsen +. Disse fire indsatser er særligt målrettet personer, der i kraft af deres geografiske tilknytning til de ovennævnte områder, er i risiko for at blive (aktivt) involveret i den aktuelle bandekonflikt. På Frederiksberg er endvidere etableret foreningen "Vores Unge", som er en forening baseret på frivillige mentor-ordninger. Alle fem ovennævnte tiltag lægger vægt på både forebyggelse og exit. Cafeen "Exit" på Vesterbro, er som navnet afslører,

udelukkende et tilbud til tidligere indsatte, som ønsker at exitte og bryde med deres kriminelle løbebane. Cafeen henvender sig til en bred målgruppe af tidligere indsatte. Endvidere er foreningen TBM (Foreningen for Tidligere Bandemedlemmer) blevet stiftet i 2010 af tidligere rockere og bandemedlemmer. Foreningen har både fokus på forebyggelse og exit. TBM er både målrettet personer fra forskellige rockergrupperinger, geografisk baserede grupperinger og bander (fx Bloodz). TBM beskrives mere uddybende i afsnittet om exit.

I det følgende gennemgås de tre overordnede temaer fra seminaret; forebyggelse, bekæmpelse og exit.

Forebyggelse – *En opvækst med svigt, en søgen efter sammenhold og identitet*

Personer, der har befundet sig i og omkring de geografisk baserede grupperinger, bander og rockermiljøet giver alle udtryk for, at en barndom præget af svigt og negative oplevelser ofte er en medvirkende årsag til, at den unge søger mod og bliver del af en sådan gruppering.

Meget forskning peger da også mod at unge, der søger mod disse grupperinger, ofte har haft en opvækst præget af omsorgssvigt eller traumatiske oplevelser, fx forældres alkoholmisbrug, seksuelt misbrug, dårlig skolegang, mobberier, diskrimination m.m. Dette medfører, at de unge stræber efter at få opfyldt behovet for tryghed, fællesskab og faste familielignende strukturer andre steder end i det nære familieregion (Møller-Andersen & Palm, 2010; Rasmussen, 2010). Mange bekræfter, at det som fx rockermiljøet tilbyder og lokker de unge med, er denne følelse af sammenhold og struktur. De unge opdager først for sent, at dette familielignende sammenhold hvor alle er "brødre" har sin pris og har personlige omkostninger i form af en marginaliseret position, som er præget af ensomhed, angst og begrænset kontakt til det omgivende samfund. Tidligere Bandidos rocker og talsmand for TBM (foreningen Tidligere Bandemedlemmer) Michael Green, forklarede, at de unge, der søger rockerfællesskaberne, ofte er præget af et lavt selvværd og søger anerkendelse, tryghed og en form for identitet i fællesskabet. Nogle unge bliver endvidere tiltrukket af forestillinger om penge og magt. Et tidligere rockermedlem fortalte på seminaret hvorledes de traumer og svigt, som bl.a. mobberierne og forældrenes alkoholmisbrug i barndommen gav ham, blev bearbejdet gennem hans tid i rockermiljøet, da et medlemskab medførte en position, hvor han udadtil blev frygtet. Dette gav ham en følelse af respekt og anerkendelse.

Kim Kliver pointerede, at vi i Danmark befinder os i en ny situation, fra hvilken vi ikke kender den endelige konsekvens. Han understregede, at HA organisationen på verdensplan har sit udspring i det militære system og at medlemmerne dengang bestod af gamle krigsveteraner, som har bygget en struktureret organisation op, som minder om det militære system. Dette er, ifølge Kim Kliver, noget der er værd at være

opmærksom på, når de unge soldater, som i skrivende stund er udstationeret i krigszoner, vender hjem til et Danmark, hvor der kraftigt rekrutteres til rockermiljøet og andre grupperinger.

Daginstitution, skole og fritid – en tidlig indsats

Denne viden om hvordan et særligt fællesskab kan fungere som en slags kompensation for en dårlig barndom og manglende voksenrelationer er vigtig, når man arbejder med forebyggelse, og dermed skal have fokus på, hvad samfundet skal tilbyde de unge, for at undgå at de tiltrækkes af grupperingerne og kriminelle miljøer. På seminaret blev nødvendigheden af en tidlig indsats fremhævet, og der var enighed om, at der skal sættes ind allerede i daginstitutionerne, hvor fagpersonalet har mulighed for etablere et tæt samarbejde med familien, og dermed har en god fornemmelse af det enkelte barns trivsel og opvækstvilkår, herunder bolig- og søskende forhold. Dog kan kommunale nedskæringer, og dermed en lavere normering i institutionerne, begrænse denne mulighed, da et tæt samarbejde med familien kræver pædagogisk overskud. Det blev foreslået, at man iværksætter en form for familierapi, hvor forældre får mulighed for at tilegne sig værktøjer i forhold til opdragelse. Endvidere blev det foreslået, at der sættes mere fokus på lillebrødre-problematikken, dvs. at der skal "holdes øje" med søskende til de unge, der er kendt for at være i og omkring bandemiljøet, så der er mulighed for at sætte tidligt ind med tiltag, der kan trække søskende i en anden retning end den kriminelle. Dog er det vigtigt, at denne øgede opmærksomhed på lille-brødrene ikke resulterer i stigmatisering og labeling af visse unge som problematiske, men at denne øgede opmærksomhed bliver anset som en ressource og en positiv indsats fra samfundet, der ikke har fokus på straf og sanktioner. Dette fokus er særligt væsentligt, da det på seminaret blev påpeget, at søskende til unge med tilknytning til grupperinger, er i særlig risiko for at blive tiltrukket af - og indblandet i rockermiljøet og forskellige grupperinger. SSP-samarbejdet kan her yde en særlig forbyggende indsats, da det formodes, at der allerede er etableret en form for kontakt til familien og at der derved er mulighed for at føre særligt tilsyn med de øvrige børn og unge i familien. Her skal det dog nævnes, at SSP samarbejdet er et *kan* og ikke et *skal* tilbud til borgerne i de enkelte kommuner. Der er således ingen lovgivning eller faste strukturelle rammer for, hvorledes SSP strukturen skal tage sig ud i den enkelte kommune, eller for hvorledes der bør arbejdes kriminalpræventivt i forhold til en given problematik. Dette betyder, at der pt. er mindst 98 forskellige måder at gribe ovenstående problemstilling an på.

Fagpersonalet i daginstitutioner, skoler m.m. har underretningspligt, men denne skal i større grad benyttes og overholdes, og den berøringsangst, der er forbundet med underretninger i det pædagogiske felt, skal kommes til livs. Der var på seminaret ønske om en større åbenhed, ærlighed og en (faglig)anerkendelse af, at det er et komplekst felt, hvor der ikke er én rigtig løsning, men mange. Denne anerkendelse ville

medføre en mindre berøringsangst, da fagpersonalet bør anerkendes for at tage affære og ikke for måden hvorpå dette gøres (om det er det korrekte faglige sprog der anvendes i underretningen eller om papirerne er udfyldt korrekt). Særligt blandt det pædagogiske personale var der usikkerhed om, hvorledes en sådan underretning udfyldes, så der rent faktisk reageres og handles på denne. Der var ligeledes usikkerhed omkring hvorledes lovgivningen på nuværende tidspunkt er omkring underretningspligten. Der ønskes derfor en mere tydelig og åben "forretningsgang" i denne sammenhæng.

Sagsbehandling

Vigtigheden i at udveksle oplysninger forvaltninger og kommuner imellem blev fremhævet af praktikerne på seminaret. Det blev foreslået, at det lovmæssigt skal pålægges kommuner og forvaltninger, at de skal indgå i et samarbejde, hvor de skal udveksle oplysninger i en ungesag. Dog er en sådan udveksling af oplysninger ikke et gode i sig selv, da det også kan medvirke til at fastholde unge i en uønsket position. I dag er dette ifølge retsplejeloven § 115. stk. 1, 2 og 3 noget man *kan*, men ikke noget man *skal*, hvilket ifølge nogle praktikere på seminaret, medfører en hindring i samarbejdet mellem de forskellige instanser. I Manchester er det ved lov vedtaget, at systemet og forvaltningerne skal koordinere deres oplysninger og samarbejde om løsninger, hvor unge under 18 år anses som ofre, der skal hjælpes og støttes. De professionelle og de tidligere kriminelle på seminaret ytrede ønske om, at dette også blev praksis i Danmark. Endvidere blev der givet udtryk for, at fagpersoner tilknyttet ungesager, gennem fælles kurser skal have indsigt i hinandens beføjelser og begrænsninger for, at der derved kan skabes en forståelse for hinandens arbejdsopgaver, hvilket kan medføre en mere smidig og koordineret sagsbehandling. I dette tværfaglige samarbejde er det dog vigtigt, at forældre og unge også inddrages, så denne udveksling ikke foregår hen over hovedet på de implicerede parter. I Københavns kommune har man etableret en 18 + enhed, som består af socialrådgivere, analysemedarbejdere, en medarbejder fra et pluscenter samt en programchef. Kontaktpersoner fra pluscentrene kan kontakte 18 + enheden, hvis de har en ung, der ønsker at starte et exitforløb. Der arbejdes samlet i 18 + enheden omkring den unges exitforløb, og målet for enheden er at gennemføre 50 exitsager i år 2010 og forhåbentlig flere de kommende år.

Generelt blev der på seminaret efterlyst større fleksibilitet, smidighed, koordinering og kontinuitet i sagsbehandlingen. Det er nødvendigt at tænke i alternative løsninger, hvis vi som system ønsker at hjælpe de unge. Konkret blev det foreslået, at socialrådgiverne tager mere ejerskab over de enkelte sager, og ikke overleverer en sag eller deler den med andre sagsbehandlere, men følger den enkelte sag til dørs. Derved kan der etableres et tillidsforhold mellem sagsbehandler og den unge og sagsbehandleren kan få en større indsigt i den unges, (måske lidt alternative) behov, som derved kan honoreres, fx ønsket om mere fleksible åbningstider, hvor den unge kan henvende sig til sagsbehandleren uden at skulle bekymre sig om, hvem der har set ham kontakte "det sociale system". Praktikerne, og særligt sagsbehandlerne, beskrev på seminaret

problematikken i, at de unge reelt gerne vil hjælpes, men ikke har mulighed for at komme i kontakt med systemet, da de ikke vil ses på socialkontoret af deres venner og bekendte. Gjellerupparken har fx forsøgt sig med alternative åbningstider og muligheden for at blive lukket ind af bagdøren, når man møder til samtale, hvilket har vist sig at være effektivt. Disse alternative forslag ønskes udbredt til andre områder og socialkontorer, der er i berøring med borgere, som er særligt udsatte i forhold til bandeproblematikker.

Folkeskolen

Folkeskolen blev ligeledes nævnt som et vigtigt led i den tidlige forebyggende indsats. Her blev det fremhævet, at skolen skal være rummelig både fagligt og individuelt, og at skolen spiller en rolle i forebyggelsen af racistiske holdninger. Hvis man fra skoleregi fornemmer radikale og yderligtgående holdninger blandt børn og unge, skal der afholdes bekymringssamtaler hvor skole, politi, socialforvaltningen og familien inddrages, og der bør etableres et vedvarende samarbejde mellem disse. Disse samtaler mellem de forskellige parter findes særligt vigtige, da nyere forskning viser, at radikaliserede og unge med yderligtgående holdninger, kan ende i et kriminelt fællesskab, her særligt rockermiljøet og deres støttegrupper. Forsker Jeppe Lyng påpegede på seminaret, at personer med yderligtgående holdninger allerede fra folkeskolen kan begynde at skabe sig store fjendebilleder, og at de er kendetegnet ved at have en manglende social succes og en smal vennekreds. Endvidere kan de som unge være kendetegnet ved, at de ofte går derhjemme i stedet for at være i ungdomsklubber eller deltage i andre fritidstilbud. Unge fra disse radikaliserede grupper kan fortælle, at de fx har været overfaldet eller har mistet en kæreste til en muslim eller har været i en etnisk konfrontation. Det er altså en enkeltstående oplevelse, der kan være begyndelsen ind i et miljø, som man, ifølge Jeppe Lyng, kan blive lokket ind i fx under en fodboldkamp. Derved er det tydeligt, at folkeskolen spiller en central rolle i forebyggelsen, hvor der er mulighed for at være opmærksom på den enkelte unges sociale kompetencer, og eventuelle pludselige personlige forandringer.

Mentorer

De unge, der deltog på seminaret, betonedede vigtigheden af, at folkeskolerne ikke bør have mulighed for at smide de unge ud af skolen, grundet vanskelig eller dårlig opførsel, men at en sådan opførsel fra de unge skal forstås som et råb om hjælp og at dette i stedet for en bortvisning netop skal udløse hjælp. Nogle unge berettede om, at deres indtrædelse i grupperinger opstod i de perioder, hvor de ikke var tilknyttet en folkeskole, idet der ikke var nogen skole, der havde "plads" til dem. De unge lagde på seminaret vægt på, at der skal være et mere stramt skoleforløb for særligt udsatte unge, hvor disse unge indenfor såvel som udenfor skolens rammer skal have en mentor, som særligt er tilknyttet de unge. Der blev ytret ønske om et kontinuerligt forløb, hvor de unge bliver fulgt af den samme person/mentor i alle deres gøremål i hverdagen (i skolen, i fritiden, i mødet med familien og vennerne).

I **Manchester** har man med succes forsøgt sig med en sådan ordning (peer-person), hvilket har medført, at mentoren har fået et bredt indblik i den unges hverdag, og derved nu kvalificeret kan sætte ind med støtte og foranstaltninger i de særlige situationer, hvor der er behov for det, såvel i skolen som i den unges hjem og på gaden i fritiden.

Særligt de unges fritid er et væsentligt omdrejningspunkt i forebyggelsen af bandekriminalitet, da det er her, der er mulighed for at få de unge til at deltage i alternativer til grupperingerne. Det blev foreslået, at unge der fx har figureret på politiets døgnrapport enkelte gange, inkluderes i det lokale foreningsliv (også gerne med økonomisk friplads). Det skal udløse et tilskud til foreningerne, hvis de inkluderer en udsat ung i foreningen. De unge får derved mulighed for at deltage i alternative fællesskaber og mulighed for at få etableret et nyt netværk samtidig med, at der i (idræts)foreningen er voksne, der kan fremstå som positive rollemodeller. Den unge skal føle, at denne har et ansvar og at omgivelserne forventer, at de yder noget for deres lokalsamfund, derved skabes der også mulighed for, at unge kan tjene nogle penge og føle at ”de får en meningsfuld plads” i samfundet.

SSP-arbejdet

SSP-arbejdet med de unge under 18 år, blev fremhævet som et tiltag, der effektivt formår at koordinere samarbejdet mellem skole, socialvæsen og politi, men tiltag for de unge over 18 år blev efterlyst. SSP + for unge over 18 år, som få kommuner har forsøgt sig med, skal benyttes og udvikles i langt større grad, særligt omkring de unge, der er i risikozonen for at blive tiltrukket af rockermiljøet, da en optagelse i rockermiljøet især er for unge over 18 år. Derved er det også nødvendigt med en koordineret indsats overfor denne målgruppe. Det foreslås, at SSP(+) skal oprette en telefonisk *dummebøde* hotline, hvor unge anonymt kan få mulighed for at kontakte fagpersoner, der kender til problemstillingen omkring dummebøder, og som kan rådgive og vejlede unge i hvorledes de unge bør forholde sig i den konkrete situation. Det blev pointeret på seminaret, at problematikken vedr. dummebøder er stødt stigende og at fagpersonerne omkring de unge på gaden oplever, at dummebøder er et nyt led i rekrutteringen til de forskellige grupperinger, og at det nu særligt er unge udenfor grupperingerne, der modtager disse dummebøder. Derfor er det vigtigt, at en sådan dummebøde bliver håndteret fornuftigt, så den unge ikke trækkes videre ud i et kriminelt forløb. Dette er dog en stor og svær udfordring, som kræver forskning og efteruddannelse i hvordan disse dilemmaer bør håndteres.

Forskellige indgange til fællesskaberne

Der er store forskelle på, hvorfor unge blive del af en gruppering. For unge i og omkring rockermiljøet og bander er dét, at blive del af sådanne grupperinger et aktivt tilvalg, hvor man typisk skal (be)vise sit værd i

form af forskellige ydelser og tjenester. I de geografisk baserede grupperinger kan det derimod være tilfældigheder, som fx at være på det forkerte sted på det forkerte tidspunkt, der gør, at en ung bliver en del af og/eller tager del i kriminelle aktiviteter (Mørck, 2006; Palm & Møller-Andersen, 2010). De unge færdes på gaden qua deres opvækst og tilhørsforhold til et særligt geografisk område og ikke som i fx rockermiljøet pga. et aktivt tilvalg. Dermed er der også forskel på om man "beslutter" sig for at vende det etablerede samfund ryggen bevidst, eller om det er tilfældigheder, der gør, at man kommer ud af en kriminel løbebane. Det er væsentligt ved udformning af forebyggende tiltag, at der skelnes mellem de to forskellige måder at blive en del af en gruppering på, hvilket ligeledes gør sig gældende i bekæmpelsen af bandekriminalitet, som vil blive fremstillet i det nedenstående.

Bekæmpelse

Et vigtigt aspekt ved bekæmpelse af bandekriminalitet, er at bryde fødekæden til grupperingerne ved at stoppe rekrutteringen, yde en målrettet politiindsats, udarbejde oplysningskampagner og ved at skabe en (ændret) selvkritisk mediedækning. Alle aspekter bliver præsenteret i det nedenstående.

Mediernes rolle

Medierne udgør en stor begrænsning i forhold til unge, der er i en udsat position, dvs. unge der deltager i kriminelle aktiviteter i forskellige grupperinger. Der findes utallige eksempler på hvorledes medierne medvirker til at andetgøre, stigmatisere og udstøde unge med anden etnisk baggrund og således medvirker til at fastholde dem i deres kriminelle løbebane.

Ali, der beskriver sig selv som tidligere deltager i en kriminel gruppe beskriver her, hvorledes medierne blev en begrænsning i hans uddannelsesforløb: *... jeg kom ind på HF, men lige i den periode, så var der også det der med Ekstra Bladet[...] der kom den hetz mod indvandrere, og fra faktisk aldrig at have tænkt over det, så lige pludselig så blev jeg perker, så blev jeg udlænding og man var udstødt og man var ikke velkommen, og lige pludselig var man noget andet end det man hele tiden havde troet, at man var.*

Ali beskriver efterfølgende, at han i denne periode begyndte at hænge ud med en gruppe drenge, som gik og slog folk ned og at en voldsspiral begyndte her. Hans oplevelse af medierne fortæller netop noget om, hvorfor medierne er en stor begrænsning når unge (særligt med anden etnisk oprindelse) skal have mulighed for at overskride en kriminel position og deltage på nye måder i samfundet, idet en sådan følelse af at være udstødt og uvelkommen i samfundet, kan være med til at fastholde unge i en kriminel position. For som Ali forklarer: *Jeg gik fra den ene dag, til den anden...jeg havde danske venner, men lige i den periode...bang,så skete der noget...så var man bare 2.generations indvandrere, jeg tror også det var i den periode begrebet blev opfundet, man skulle jo placeres...man blev stigmatiseret og sat i bås, og så havde*

der været nogle enkelte tilfælde med overfald og knivstikkerier... så begyndt alle at gøre det... jo, fordi så kunne man jo bare leve op til den stereotyp, der var blevet skabt[...] man tænkte...ja okay, det er det, jeg er blevet stigmatiseret til, det er det samfundet forventer af mig... hvis jeg ryger i fængsel, så har jeg klaret mig godt...

Den negative medieretorik medvirker til en oplevelse af diskrimination, mistro og vrede overfor samfundet og en oplevelse af manglende anerkendelse, hvilket som i ovenstående tilfælde kan medføre, at unge lige så godt kan leve op til det billede, som medierne skaber af dem og som de føler at samfundet forventer af dem.

Politikere er ligeledes medansvarlige for den polarisering, der er blevet skabt mellem "os" og "dem", hvor unge ikke føler sig "inviteret" til at deltage i samfundet. Dette fx når Brian Mikkelsen beskriver "bandemedlemmer" som rå og afstumpede og udenfor pædagogisk rækkevidde, og ligeledes udtaler "Det hjælper ikke at lede efter det gode i **dem**, for der er ikke noget at komme efter". Der er ifølge Brian Mikkelsen ikke noget at gøre ved disse unge mennesker, udover at straffe dem hårdere og hårdere og/eller udvise dem (Rasmussen, 2010:114).

Medierne har også et stort ansvar i forhold til den igangværende konflikt. De beskrives som den tredje part i konflikten, da de er med til at opildne de unge i fællesskaberne til modangreb.

I Manchester har man indgået et samarbejde med de lokale medier om, at de kun må fortælle den "gode historie" om særligt udsatte områder, hvorved man prøver at overskride negative omtaler af særlige områder, som fx Nørrebro og Mjølnerparken.

Det foreslås, at man i Danmark indgår lignende aftaler.

Den nødvendige afglorificering

Rockerne har haft mediemæssig medvind, med bl.a. udgivelse af Brian Sandbergs biografi, genoptryk af Jørn Nielsens bøger og rockerne har i nogle sammenhænge nærmest fået status som celebrities, der har adgang til medierne og interview uden kritiske modspørgsmål. Når rockere fremstilles som celebrities, er samfundet med til at skabe grobund for rekruttering. Hos HA er der blevet rekrutteret i stor stil, særligt til undergruppen AK81, som indenfor de sidste år er eskaleret voldsomt. For at afglorificere rockermiljøet bør fokus i stedet være på de voldsomme sikkerhedsforanstaltninger, som rockerne i dag må bevæge sig rundt under og på hvilken stressfaktor, politiets ekstra indsats (fx Al Capone metoden) har pådraget dem. Den aktuelle bandekonflikt har medført, at rockerne i dag ikke kan køre deres "uniformerede" paradekørsel uden en fare for at blive beskudt.

En mediedækning af de personlige omkostninger medlemskabet af et rockerfællesskab og andre særlige fællesskaber har for den enkelte, ville kunne gøre det mindre attraktivt for unge at bevæge sig ind i dette miljø. Helt konkret blev det på seminaret foreslået at udarbejde en oplysningskampagne, hvor det bliver tydeliggjort, at det at være en del af rockermiljøet indbefatter kriminel aktivitet, samt en tydeliggørelse af, hvor svært det er at komme ud af miljøet igen. Det foreslås, at tidligere rockere fx fra TBM holder foredrag for børn og unge i skoleregi om bande- og rockermiljøet, og om hvilke konsekvenser det har, at indtræde i et sådant miljø. Politiinspektør og chef for NEC Kim Kliver betonedede nødvendigheden i, at medierne, politi og politikere omtaler rockere som kriminelle, og bør undgå tilnavne som "kendis- og jetset rockere", da en sådan benævnelse medvirker til at gøre rockerne til forbilleder for unge mennesker, og dermed giver grobund for rekruttering. Medlemmerne af et rockerfællesskab bør ikke italesættes som enkelt individer, da dette giver celebrity status, men de bør i stedet beskrives som en kriminel enhed – rockerne. Michael Green, der selv har befundet sig indenfor rockermiljøet i 15 år og som nu er talsmand for TBM, gav udtryk for at rocker- og bandemiljøet i dag er løbet fuldstændig løbsk. Han fremhævede især supportgrupper som AK81 som noget, der er helt ude af kontrol, bestående af unge mennesker med en drøm om at blive "gangsta". Han pointerede ligeledes, hvor vigtigt det er at få pillet unges idealiserede og misforståede billede af rocker- og bandemiljøet fra hinanden.

Politiindsats

Repræsentanter fra politiet, herunder Kim Kliver og Jacob Vilner, fremhævede på seminaret, at det har været effektivt at politiet i deres bekæmpelse af rockermiljøet har fjernet rockernes artefakter, såsom penge, guldkæder, biler, motorcykler, hvilket er blevet gjort i et samarbejde med SKAT, den såkaldte Al Capone metode. Derved bliver det mindre attraktivt at være en del af miljøet. Kim Kliver udtalte "de skal rammes på økonomien, det er deres motivationsfaktor". Politikommissær Jacob Vilner tilføjede, at politiets indsats skal rettes mod de enkeltindivider, der er involveret i bandekriminaliteten, og at disse individer skal mandsopdækkes og at der skal "køres" hårdt på dem. Derved bliver indsatsen mere individorienteret og fokus bliver ikke på hele visitationszoner, som fx området omkring Blågårds plads, men derimod rettet mod centrale personer. Herved mindskes risikoen for at unge, der ikke er involveret i miljøet, stigmatiseres som bandemedlemmer og som en del af bandekonflikten. Politiet forklarede på seminaret, at der er stor forskel på at visitere etniske danskere og personer med anden etnisk baggrund. Politiet bruger meget mere tid på at forklare en visitation overfor personer med anden etnisk baggrund end dansk idet disse ofte føler sig mere udsatte og ydmygede. Undersøgelser har vist (se fx Hviid, 2009, Jensen, 2009), at det, at unge kontinuerligt gøres opmærksomme på, at de af omgivelserne opfattes som anderledes på en problematisk måde, (som kriminelle og bandemedlemmer), medfører, at omgivelserne skaber de unges opfattelse af, hvordan andre forstår dem. Disse opfattelser (at blive opfattet som bandemedlemmer) præger og former

de unges selvforståelse. Derved er faren, at unge også begynder at forstå sig selv som bandemedlemmer og kriminelle og altså begynder at handle som sådanne (Rasmussen, 2010; Hviid, 2009).

I Manchester nedsatte man i forbindelse med flere års mistillid mellem politi og lokalsamfund nogle rådgivningsgrupper (IAG), der havde til formål at rådgive politiet i, hvordan deres handlinger opfattes fx ved en visitation. Politiet åbnede dørene for disse rådgivningsgrupper, hvilket har medført en gensidig forståelse mellem politi og borger.

Street pastor Tony Winter er del af en sådan gruppe, og blev udpeget af lokalmiljøet og viste sig troværdig i mæglingen mellem lokalsamfund og det lokale politi.

Manchester politi har udarbejdet et respektprogram, hvor politiet bliver uddannet i hvorledes man behandler lokalsamfund og mistænkte med større respekt. Hovedformålet er at få opbygget en tillid mellem borgerne og politiet. Man oplyser borgerne om deres rettigheder, politiinspektøren laver stikprøveundersøgelser, hvor de mistænkte ringes op og bliver spurgt om en evt. ransagning blev udført på en respektfuld måde.

Når man visiteres, får man en seddel som bevis på visitationen. Politiet har udformet en oplysningsfolder, som omhandler de rettigheder, den enkelte borger har under en visitation. Denne folder medbringer politiet under deres visitationer, og de har haft gode erfaringer med at kunne fremvise denne folder, som beskriver hvad der er tilladt og ikke tilladt under en visitation, hvorved det sikres, at den enkelte borgers rettigheder overholdes.

Derved undgås situationer, hvor unge føler sig uretmæssigt forskelsbehandlet, da alle parter får en klar forståelse for, hvor politiets beføjelser går til. Disse foldere har også været at finde på offentlige steder, såsom biblioteker, skoler, klubber, kommuner osv.

Det foreslås, at man i Danmark udarbejder et lignende respektprogram for at opbygge tillid mellem politi og lokalsamfund, og at der ligeledes udarbejdes en lignende oplysningsfolder, da de gentagne visitationszoner på især Nørrebro er noget, der af mange opfattes diskriminerende.

Væresteder / Ungdomsklubber

Det foreslås konkret, at der etableres flere ungdomsklubber/væresteder¹ for unge over 18 år med troværdige voksne tilknyttet, hvor de unge kan få mulighed for at få ejerskab over noget og indflydelse på klubbens fysiske udformning og være med til at præge kulturen i klubben og derved have medindflydelse

¹ I Københavns kommune benævnes disse væresteder for unge over 18 år som Pluscentre. I nærværende outcome anvendes betegnelsen væresteder for at indfange alle kommuner.

på den pædagogiske praksis. Dette ved at ansætte unge i klubberne/værestederne og dermed gøre dem medansvarlige. Enkelte væresteder (pluscentre) i Københavns Kommune (Fx Gadepulsen +) har stor succes med sådanne klubber og det foreslås at det spredes ud på nationalt niveau. Disse ungdomsklubber/væresteder kan fungere som et frirum og mødested for de unge, hvor det lokale politi ved aftalte lejligheder kan komme i klubben og stille og roligt få opbygget en relation til de lokale unge. Det er vigtigt, at ungdomsklubberne har åbent på de tidspunkter, hvor de unge har brug for at komme der, for også at medvirke til at holde de unge væk fra gaderne. Disse væresteder kan både virke præventivt og som led i en bekæmpelsesstrategi.

Lokalmiljøet og en frivillighedsdiskurs

I Manchester har man i den forebyggende og bekæmpende indsats succesfuldt formået at inddrage lokalsamfundet (frivillige), hvormed der er blevet bygget bro mellem frivillige bevægelser, unge i og omkring bandemiljøet og det omgivende samfund. I Manchester er der en tradition for at udføre frivilligt arbejde, hvilket har været en af hovedårsagerne til, at Manchester effektivt har fået bekæmpet deres bandekriminalitet.

Dette bør vi i Danmark lære af og vi bør forsøge at få skabt en frivillighedsdiskurs, hvor der lægges større vægt på inddragelse af alternative aktører såsom boligselskaber, lokale butikforeninger, fædregrupper, stærke lokale kvinder m.fl.

Helt konkret har man i Manchester fx gjort brug af et frivillighedsorgan ved navn MAV (Mothers Against Violence), som er en forening bestående af stærke kvinder, som enten har mistet et barn i et banderelateret opgør eller har et barn, der er med i en gruppering. Disse mødre besøger indsatte bandemedlemmer i fængslerne, for at manifestere et billede af hvilke konsekvenser de indsattes forbrydelse i yderste tilfælde kan få, for et offers familie, og for at få gerningsmanden til at indse, hvor meningsløst banderelateret kriminalitet er. I Manchester har man haft succes med dette tiltag, særligt over for de førstegangskriminelle bandemedlemmer.

Det foreslås, at man i Danmark opretter lignende tiltag, og ikke kun de spirende tiltag, som allerede er afprøvet i Danmark, hvor ofre møder deres gerningsmand, men som en konkret del af en bekæmpelsesstrategi. Kriminalforsorgen gav på seminaret udtryk for, at der er stort behov for og ønske om at få frivillige hænder i det danske fængselsystem, men at der er nogle lovmæssige barrierer, der besværliggør denne proces, fx det at tidligere kriminelle (folk med noget på straffeattesten) ikke kan blive frivillige i fængslet, hvor det ellers ville være oplagt at bruge dem som rollemodeller og mentorer.

På seminaret var der eksempler på helt lokale aktiviteter, der var blevet iværksat af frivillige i et boligområde, hvor der i en længere periode havde været problemer med en gruppe unge, der opholdt sig på gaden. Derfor etablerede de et lokalt aktivitetscenter for unge på gaden, hvor der er voksne tilstede, som gider dem og som er oprigtige og troværdige og som kan tilbyde de unge noget meningsfuldt. Det, de frivillige kan tilbyde i forholdet til de unge, er netop en oprigtig medmenneskelighed, der ikke bunder i et lønningsforhold.

De nye rockere

Forsker Jeppe Lyng belyste i sit oplæg på seminaret, at der er sket en bevægelse i de sidste ti år, hvor de nazistiske og højreradikale grupperinger og grupperinger tilknyttet hooligan miljøet, er blevet mere orienterede mod rockergrupperingerne, særligt deres støttegruppe AK81. De unge, der nu rekrutteres fra de højreradikale grupper, er normalt lovlige borgere, med mærkelige og aparte holdninger. Disse unge bliver ikke mere racistiske, men deres metoder bliver mere voldelige, når de bevæger sig ind i rockernes undergrupperinger. Disse "nye rockere" skal have et andet exit, da de har mere racistisk baggrund end de unge mænd, der rekrutteres fra andre mindre udtalte racistiske miljøer. Rockermiljøet er altså et differentieret miljø og der skal derfor skelnes mellem hvorledes dette miljø skal bekæmpes og hvorledes der exittes indenfor rockermiljøet. Den nye generation af rockere fra de højreradikale miljøer skal udtræde af både rockerfællesskabet og det højreradikale miljø. Man kan med fordel kigge på vores nabolande, Sverige og Norge, som effektivt har formået at udvikle exitprogrammer til højreradikaliserede unge. Endvidere har vores nordiske naboer erfaringer i at bekæmpe og forebygge deltagelsen i disse grupperinger.

Et andet perspektiv, der kom frem på seminaret i forbindelse med bekæmpelse var, at personer, der indvilliger i at vidne i en sag om banderelateret kriminalitet ikke bliver beskyttet ordentligt og forsvarligt. I sager mod fx rockere er det helt centralt, at der ydes en særlig form for vidnebeskyttelse, da der ellers ikke er nogen, der ønsker at stå frem.

I Manchester har man helt særlige procedurer vedrørende vidnebeskyttelse, som med fordel kunne rekontekstualiseres til danske samfundsforhold.

Exit

Exit-begrebet skal indfange betydningen af "det at komme videre", "bevæge sig i nye retninger" og "at overskride kriminelle aktiviteter". Det spørgsmål, som mange har rejst er: "Hvad kan man tilbyde de unge, som er i en gruppering, der for dem udfylder det tomrum, de har med hjemmefra? Hvordan skal man få de unge ud af deres gruppering og kunne tilbyde dem det sammenhold og den respekt, som de savner og det som grupperingen har givet dem? De unge skal selv ville - og føle sig motiveret til, at bryde med deres gruppering, man kan aldrig tvinge en person til at forlade deres "broderskab". Det gælder derfor om at bidrage til bedre betingelser, der fremhæver de unges motivation, da denne er en forudsætning for, at de unge kan forlade en gruppering og dermed ændre deres rettethed i livet. Fx hjælper det ikke på motivationen, at unge der ønsker at udtræde deres gruppering, kun kan vælge frivillig isolation eller bliver sat "uden for fællesskab" (uddybes i afsnit om fængslet).

Den øgede motivation kan også opstå på baggrund af tilspidsede konflikter, hvor de unge nu ser sig selv i en mere udsat position end tidligere, når de kan risikere at blive skudt på gaden eller hvis de stifter familie eller påbegynder uddannelse eller arbejde og har risiko for at miste dette igen. De unge vil ofte være splittet, der kan være ting som gør, at den unge ønsker at blive i grupperingen eller søge over i anden gruppering. På den ene side ønsker man at forlade bandemiljøet for at komme væk fra kriminalitet, fængsel og utryghed, men på den anden side søger man fællesskaberne for at opnå et sammenhold og sikkerhed. De unges motivation kan opstå, hvis de kan se alternativer for sig, eller kender andre, der har formået at bryde med og udtræde fra fx rockermiljøet eller hvis de får hjælp af en mentor/ven til at gå igennem den svære proces. Herved kan de unge opdage, at der er andre og mere konstruktive fællesskaber, der kan være meningsfulde at deltage i, og at der er et *virkeligt* liv udenfor de begrænsende kriminelle miljøer.

Det belyses i nedenstående hvilke personlige og samfundsmæssige betingelser (muligheder og begrænsninger), der har betydning for exit.

Uddannelse og arbejde – *giv dem noget at miste*

Mulighed for et arbejde eller en uddannelse er noget, der kan have en afgørende betydning for at man kan blive motiveret til, at bryde med sin bande, rockergruppering eller geografisk baserede gruppering, idet man så har noget at miste.

De erfaringer, deltagerne på seminaret havde med uddannelse og arbejde som noget, der kan muliggøre exit, var mangeartede, og er forbundet med en del dilemmaer, som er væsentlige at medtænke, når man taler om uddannelse og arbejde, som betingelse for exit.

Et af dilemmaerne er, at det er vanskeligt at få en læreplads i dag, delvist grundet finanskrisen, hvorfor det er vigtigt, at der bliver udstukket en garanti for en læreplads, når en ung starter på en uddannelse, så det bliver muligt for den unge at gennemføre hele forløbet, og ikke står tilbage med en halv uddannelse, han ikke kan færdiggøre. En undersøgelse lavet af Rockwoolfonden har vist, at unge med anden etnisk baggrund end dansk, på de tekniske skoler landet rundt, har sværere ved at få en læreplads, end drenge med dansk etnisk oprindelse. Dette skyldes, at nogle arbejdspladser bevidst vælger drenge med anden etnisk baggrund fra i ansættelsessammenhænge. Det, der skulle være en vej ind i samfundet (gennem uddannelse), kan således blive en begrænsning, hvis der ikke er mulighed for at afslutte uddannelsen og dermed mulighed for et fremtidigt job. Det foreslås, at der oprettes flere uddannelseslinjer, der kvalificeres til at rumme marginaliserede og "udsatte unge" i risiko for at blive rekrutteret til diverse grupperinger. Det kan fx være særlige linjer indenfor produktionsskolerne, som fx den eksisterende produktionsskolelinje Kulturcoach under Den økologiske produktionsskole. Her åbnes der op for, at unge mænd med etnisk minoritetsbaggrund kan indgå i nye fællesskaber, hvor de føler sig velkomne, hvilket kan være et vigtigt skridt i retning mod at blive inkluderet i samfundet og derved få lyst til og mulighed for at fuldføre en ungdomsuddannelse (Jensen, Mørck & Elholm, 2010). Exit-begrebet skal, som nævnt, indfange betydningen af "det at komme videre", "bevæge sig i nye retninger" og "at overskride kriminelle aktiviteter.

Der er stor forskel på hvor stor betydning et arbejde og en uddannelse har for exit, afhængigt af hvilken form for gruppering, der er tale om. Nogle rockergrupperinger rekrutterer unge fra Tekniske Skoler, hvor de unge netop er i gang med at tage en uddannelse, og ligeledes har mange i og omkring rockermiljøet, ifølge dem selv, et fast arbejde. At blive en del af rockermiljøet er et aktivt tilvalg og indbefatter et medlemskab og månedlig kontingens m.v. og skiller sig således væsentligt ud fra de gadeorienterede grupperinger, dvs. grupperinger der typisk er orienteret omkring gaden og som opstår på baggrund af, at de unge er vokset op sammen og hænger ud på gaden og altså ikke fordi de aktivt melder sig ind. Derfor er der også stor forskel på, hvor stor betydning en uddannelse eller et arbejde vil have for de unge og for motivationen til, at exitte. Uddannelse som betingelse for exit kan altså ikke stå alene, men skal ses som en betingelse, der i kombination med andre betingelser og indsatser, kan være med til at "stjæle de unges tid" fra gaden og fra grupperingerne. Det er en nødvendighed at samfundet "spiller med", og ikke fastholder unge, som ønsker at komme videre, i en marginal position, ellers får de aldrig følelsen af, at der er en mulighed for at komme videre. En marginal position skal forstås således, at man ikke har adgang til eller fastholdes i en begrænset position i de sammenhænge og fællesskaber, der kunne udvide mulighederne i ens liv, således har man en begrænset eller ingen indflydelse på væsentlige aspekter af sit liv (Mørck, 2006). Michael Green beskriver samfundets tendens til at ekskludere og marginalisere således: "*Den gruppering, det er sværest at blive en del af, det er samfundet*". Michael Green beskriver sig selv som en 46 årig baby, der råber om hjælp. Han

kan spillet i den kriminelle verden, det er han god til, men han forstår ikke systemet. Ifølge Michael Green er det altafgørende, når der arbejdes med exit, at det er folk fra miljøet (fx tidligere rockere) der inddrages, da de har forståelsen og ved hvad der skal til, og hvad de personer, der ønsker at udtræde, har behov for. Det er et samarbejde mellem tidligere kriminelle og systemet, der kan få begge parter til at få større succes med at forebygge, bekæmpe og hjælpe unge med at exitte bandekriminalitet.

Socialt arbejde og en rollemodel/mentor – jeg vil have bevis for, at jeg kan stole på en voksen

Hvis unge skal bryde med deres gruppering, er det særligt betydningsfuldt, at de har kontakt til en person(mentor), der kan fremstå som rollemodel, dvs. et positivt forbillede, der kan fastholde de unge i vejen ud af grupperingerne og samtidig hjælpe dem i gang med fx uddannelse eller arbejde. Mange gav, ligesom Michael Green, udtryk for, at det er en fordel, hvis denne mentor/kontaktperson selv har stået i en lignende situation, og fx selv tidligere været del af en gruppering, for at kunne sætte sig ind i den unges situation og opnå respekt og virke troværdig. Dog har nogle, fx Jan Mansur Hussain også haft stor glæde af kontaktpersoner/mentorer, som ikke har en baggrund som kriminelle, men som er fra kriminalforsorgen og en højskole. Således var det til diskussion blandt seminarets deltagere hvorvidt man som mentor *skal* have en fortid i en gruppering. Derimod var der enighed om, at mentoren skal være troværdig og være villig til at arbejde udenfor de normale arbejdstider, for at være en tilgængelig voksen. Det at være rollemodel eller mentor, og skulle stå til rådighed 24-7 er hårdt arbejde, hvilket kan medføre at mentoren/rollemodellen "brænder ud". Det foreslås derfor, at der gradvist skabes et bredere netværk af socialarbejdere omkring den unge, der skal exitte, så mentoren/rollemodellen ikke bliver uundværlig og den eneste troværdige voksne, den unge har.

Unge, der har været del af fx rockermiljøet og bryder med dette, mister hele deres netværk, sammenhold og familielignende struktur, og har derfor brug for en person, der kan følge og støtte dem hele vejen. Det er ligeledes vigtigt at få mulighed for at mødes med andre personer, der selv har udtrådt af miljøet og derfor er, eller har været, i samme situation.

En væsentlig problematik vedrørende mentorordninger er, hvornår den unges mentorforløb skal afsluttes. For hvornår er den unge klar til at slippe relationen til mentoren? Er det den unge selv, der skal afgøre dette eller er det mentor og sagsbehandler?

Disse nye grupperinger kunne fx være gennem TBM (foreningen Tidligere Bandemedlemmer), som ligner det miljø, de unge skal forlade i den faste struktur, men det vil være optimalt, hvis kommunale exit-programmer udvikles til at kunne formidle et sådant netværk.

Unge, der tidligere i deres liv selv har deltaget med kriminel aktivitet i en gruppering, fremhæver hvordan udførelsen af socialt arbejde og dét at være rollemodel/mentor/kontaktperson kan medvirke til, at fastholde dem selv i en position, som nogen, der ikke deltager med kriminalitet længere. Det dobbelte forhold som socialarbejder og rollemodel, hvor man på en og samme tid hjælper unge, der befinder sig i en situation, man måske selv har stået i tidligere i sit liv, og det nu at skulle agere rollemodel, udgør en motivation, der eksempelvis holder Jan Mansur Hussain, der har oprettet foreningen Vores Unge væk fra kriminaliteten og hans gamle miljø. Jan Mansur Hussain fortæller: *Jeg holder oplæg, det er også på en måde selvterapi for mig, i og med at jeg fortæller gud og hver mand at "jeg er ikke kriminel". Det at man står frem, og så også det med mit foreningsarbejde [foreningen Vores Unge, red.], det betyder også noget, jeg kan aldrig nogensinde og jeg skal aldrig nogensinde i fængsel eller lave noget kriminalitet igen, jeg har nogle unge mennesker, der ser op til mig, og så har jeg min familie.*

Per Andersen, som er socialarbejder og tidligere rocker, beskriver i det følgende, hvilken betydning det har for de unge, at have en kontaktperson/mentor og ligeledes beskriver han det særligt nære forhold, han har til dem: *...at give dem nærvær, omsorg, en voksen, der tror på dem, fordi det har de fandeme ikke haft mange af i deres liv, de har som regel fået tæv af enten deres mor, far eller papfar eller hvem fanden det kan være.... så de har en betroet voksen... der kan de se, det lort den unge har været igennem... Der var én, der ringede om små bitte ting, det var ikke noget vildt, det var sådan noget... ih Per... et eller andet, og det ville han aldrig gøre hvis jeg ikke havde fået ham så nært og betød så meget for ham, han kan spørge om alting... så sidder vi og snakker om kæresteproblemer, knægten er ekstrem voldelig for fanden mand... vi snakker om meget dybe ting...*

Socialt arbejde (lønnet og frivilligt) anses derfor som en vigtig betingelse for exit og veje ind i samfundet. Herunder det at få mulighed for at deltage fra anerkendte samfundsmæssige positioner som rollemodel, mentor og kontaktpersoner. Det kan være som Jan Mansur Hussain med det frivillige arbejde og/eller senere som Per Andersen i lønnet arbejde som kontaktperson. Disse positioner indeholder en dobbelt bestræbelse, hvor den unge af socialarbejderen bliver trukket i en overskridende retning og motiveres til at deltage på nye måder i fællesskabet og samfundet, samtidig med at socialarbejderen selv fastholdes i en position, som én, der *har* brudt med en kriminel gruppering, qua positionen som rollemodel, og derved får forståelsen af, at han er betydningsfuld for andre.

Nyt socialt netværk og miljø – de forlader deres broderskab og al deres opbakning

Holdningen til hvorvidt man skal skabe sig et nyt netværk og flytte (fysisk), hvis man ønsker at exitte en geografisk baseret gruppering, bande eller rockermiljøet, er forskellig, afhængigt af hvad man skal exitte fra. Ved exit fra rockermiljøet, er det ofte nødvendigt at flytte og holde sig væk fra det gamle område, idet man ved at exitte, forbryder sig mod miljøets regel om at medlemskabet er for livstid og man kan komme i bad standing. Når man er i bad standing stilles der fra rockerfællesskabets side krav om, at man holder sig fuldstændig væk fra deres gader og ikke må komme steder, hvor de kommer. Samtidig betyder bad standing, at man er jaget vildt, hvilket indbefatter, at man kan blive forsøgt likvideret. Derfor indbefatter exit fra rockermiljøet ofte at man flytter og etablerer et helt nyt netværk.

Der er flere aspekter forbundet med exit fra rockermiljøet; dels kan det blive nødvendigt at komme væk fra det fysiske miljø, enten til et helt andet land (Tyskland el. Sverige) eller i et såkaldt Safe House under beskyttelse af instanser indenfor politiet, dels processen i at komme *videre i livet* og finde ud af hvem man er og hvad man kan uden rockerfællesskabet og dels nødvendigheden af, måske at skulle skære kontakten til sin familie, da der er risiko for at blive sporet den vej af sit gamle miljø. Det er vigtigt at etablere et nyt netværk for at kunne komme i gang med et nyt liv, og for ikke at blive fristet til at vende tilbage til det gamle miljø. At gøre op med sit gamle netværk medfører, at man ikke længere har det broderskab/fællesskab omkring sig og den opbakning, som et fællesskab kan give én, og at man derfor skal til at begynde helt forfra med at skabe sig en ny omgangskreds. Ali beskriver her, hvad han gjorde for at etablere et helt nyt netværk: *Jeg var jo på Grundtvigs Højskole, der fik jeg rigtig mange venner, og det var også nogle helt andre mennesker, der kommer på højskole, end dem der kommer rundt omkring i byen ik, og så også dem hvor jeg går nu, det har givet en masse nye venner. Og så har jeg også fundet sammen med barndomsvenner, som der ligesom havde valgt en anden vej end jeg gjorde (den kriminelle), og de har uddannelser og så videre, så jeg har bare ligesom skiftet mit netværk ud kan man sige. Men det har ikke været nemt, det er sgu hårdt, og jeg savner det rigtig meget.*

I geografisk baserede grupperinger (som fx Blågård's plads) kan det oftere forekomme, at man kan blive boende og bevare kontakten til grupperingen. Her kan der være en række legitime grunde til at forlade kriminaliteten. Der har været eksempler på at man dyrker sin religion, man helliger sig familien, får børn, starter uddannelse eller arbejder med socialt arbejde. Man kan så ændre sig og deltage på nye måder, hvor man afholder sig fra kriminalitet og fx blive gadeplansarbejder. Dette er muligt fordi der, sammenlignet med andre grupperinger, er en meget større diversitet i positionerne indenfor denne gruppering, der er baseret på at man er vokset op sammen. Dermed er der i forvejen plads til relativt store forskelle i måden man deltager på i grupperingen.

Erfaringerne med, hvorvidt og hvor langt man skal flytte og hvorvidt man helt skal udskifte sit gamle netværk ud med et nyt netværk er altså forskellige og afhænger af hvilken gruppering, der skal exittes fra og af hvor meget denne begrænser én i at komme videre.

Fængsel som begrænsning

Fængslet kan både udgøre en mulighed og begrænsning for exit. Fængslet kan udgøre en mulighed, hvis de unge kan tage- eller færdiggøre en uddannelse, mens de afsoner en fængselsdom. Hertil kan fængslet give mulighed for at deltage i kognitive programmer som fx "Nye veje" og/eller "Anger Management", og derigennem kan den indsatte arbejde med sin egen selvforståelse, vrede og faresignaler. Ligeledes kan fængslet udgøre en mulighed for exit, hvis der fx stilles alternative muligheder til rådighed som fx straffenedsættelse eller en pletfri straffeattest mod fuldførelse af en uddannelse og/eller et arbejde.

Som forholdene er nu i fængslerne, udgør de ofte en begrænsning, for personer, der ønsker at udtræde fra fx rockermiljøet. Personer i og omkring rockermiljøet indsættes nemlig i særlige afdelinger for rockere, fx en afdeling for Bandidos og en anden for HA, hvilket medvirker til at gøre rockerne stærke sammen i fængslet. Som Michael Green udtrykte det *"mennesker er nemlig flok dyr og de følger næsten altid den stærkeste"*. Ifølge Michael Green sidder der masser af unge mennesker i fængslerne, der ikke kan sige fra. Derudover medvirker de særlige rocker- og bandeafdelinger til, at de kan rekruttere fra fængslet og til at fastholde personer i deres position indenfor rockergrupperingen, så de ikke har mulighed for at bryde med denne. Per Andersen fortæller: *...vi skal samtidig (gøre noget / ændre forholdene) inde i spjældet, når der kommer en ung ind i rockerafdelingerne eller indvandrerafdelingerne, så skal de kunne gå til en vagt og sige: "prøv at høre du, det er nu jeg skal ud af det her", så skal der handles...få dem over et andet sted, finde ud af hvad vi gør, gøre nogle tiltag [...] generelt gælder det om at fange folk på det rigtige ben, og når du ikke har noget at miste eller du har mistet alt, så er der en god mulighed for at få folk ud, men bliver de så placeret samme steder...alle ved, de sidder på samme afdeling, alle indvandrerne på én afdeling og alle HA'erne i én...hvordan fanden kan man så komme ud? så skal det være ude i åbent forum, hvis man gerne vil ud kan man komme til en sagsbehandler og sige "det er nu jeg skal ud"...og du så kan blive fjernet, ellers hænger du jo bare ved.*

Michael Green er tidligere Bandidos rocker, og afsoner i øjeblikket en længere dom i Nyborg Statsfængsel. Han fortalte på seminaret, at han aldrig har haft en dårligere afsoning, siden han valgte at udtræde af Bandidos. Fængslerne har nemlig ikke nogle reelle tilbud for de indsatte, der enten er udtrådt af rockermiljøet eller en bande eller som ønsker at gøre det. Michael Green har siddet i "frivillig isolation", idet han har været udelukket for fællesskab i to et halvt år, da han af fængselspersonalet betragtes som en negativ fange. Denne isolation har Michael Green i dag, efter eget udsagn, taget skade af. Endvidere er

Michael Green blevet flyttet rundt mellem landets fængsler, da der ikke er nogle fængsler, der vil have ham, og han har stadig ikke fået en optimal placering. Der er altså langt bedre forhold i landets fængsler for nuværende rocker- og bandemedlemmer, end der er for dem, der ønsker at udtræde. Derfor kæmper Michael Green og hans forening TBM for, at der blive oprettet bandefrie afdelinger i fængslerne, hvilket vil kunne åbne mulighed for langt bedre vilkår for exit.

Ifølge Michael Green har kriminalforsorgen et kæmpe arbejde foran sig, og der er svære dilemmaer omkring sikkerhed, der skal medtænkes. Repræsentanter fra kriminalforsorgen gav på seminaret udtryk for, at bandespøgsålet er noget, der optager dem meget, herunder hvad de kan gøre for at påvirke personer til at udtræde af de særlige grupperinger. Den store udfordring er især, hvordan de kan garantere sikkerheden mellem de forskellige grupperinger, også på dette punkt er der behov for forskning. Det er et stort puslespil og Bandidos og HA fylder meget. Et af dilemmaerne er, hvordan de kan være sikre på, at én, der ønsker at komme ud af en bande, reelt ønsker dette og ikke blot vil ud og udføre en hævnaktion i en bandefri afdeling. Der er ifølge kriminalforsorgen, mange dilemmaer forbundet med, hvor man skal placere folk, der ønsker at udtræde. *"Danmark er et lille land, og hvor fedt er det at blive gemt af vejen i Finland, uden mulighed for nogen siden at se kæreste og familie igen"?* Ifølge kriminalforsorgen har de dog allerede gjort sig nogle erfaringer i forbindelse med exit, da grupperinger og bander ikke er noget nyt fænomen, de har fx gode erfaringer med at anvende kognitive programmer, mentor ordninger samt intensive coaching programmer. Sidstnævnte program har vist sig meget effektivt, men udføres dog ikke mere, grundet økonomiske nedskæringer.

Oplevet diskrimination

Ifølge fængselspræst Lissi Rasmussen, klager unge indsatte med anden etnisk baggrund end dansk, over de udbredte visitationer, voldelige anholdelser og chikanerier, som de oplever er møntet særligt på dem. Dette skaber en kollektiv opfattelse, blandt disse unge, af politiet som nogen, der diskriminerer og forfordeler etniske danskere. Dette kommer blandt andet til udtryk i de mange politi(vandre)historier, der florerer i fængslet. Mange mener, at politiet har alt for meget magt. Det er dem, der bestemmer udfaldet af retssagerne. Generelt føler de unge etniske minoriteter sig stærkt diskrimineret af både politi og retssystem. De føler sig magtesløse overfor systemet, føler at de ikke bliver hørt. Det er deres ord mod ordensmagten, og de taber altid (Rasmussen, 2010:108). Dermed kan fængslet udgøre en begrænsning for de unge, da denne diskrimination kan medføre yderligere polarisering, hvor de unge "skubbes" tættere sammen i et særligt fællesskab i opposition til det etablerede system.

Hvordan fængslet kan virke som en begrænsning for exit, tydeliggør en tidligere indsat med følgende udtalelse: Så bliver jeg løsladt fra det (fængsel) og der...der går det galt for mig igen. Fordi jeg ved ikke rigtig hvad jeg vil, og jeg nyder egentlig bare det her med at...lige pludselig er man blevet til noget, lige pludselig har man fået noget status, fordi man har været inde og sidde. Så er man lidt sejere end de andre, og ja man vil jo gerne være god til noget, og underligt nok, så var det lige præcis det, jeg var god til, det var at slå og slå folk ned (...)jeg røg ind og ud af fængslerne, og hver gang så blev jeg lidt hårdere og lidt mere kynisk(...) fik lidt flere kontakter og lavede lidt flere penge og sådan noget.

Et fængselsophold kan altså medvirke til, at ændre en person og dennes selvforståelse, hvor personen gradvist bliver mere kriminell, mere hård og mere kynisk og samtidig mindre deltager i samfundet (ingen uddannelse eller arbejde). Fængslet kan ligeledes bidrage til mere status og nye kontakter indenfor den kriminelle verden (og dermed også mulighed for at bevæge sig opad i det kriminelle hierarki), i stedet for at bidrage med nye veje ind i samfundet, fx gennem uddannelsesmuligheder. Således kan fængslet også blive en stor begrænsning i forhold til at kunne indtage en ny position i samfundet.

Det gælder om at tænke i alternative løsninger og modeller, hvis fængslet skal udgøre en mulighed for exit, for det er særligt i fængslet, at man kan påvirke person til at udtræde

Ali fortæller: *...jeg synes det vigtige er, at politikere skal tænke på, at når vi har de unge i fængslerne, så tilbyd dem noget rigtigt, giv dem nogle alternativer allerede der.....tilbyde dem noget reel undervisning, fordi du har deres fulde opmærksomhed der og der er ikke noget de ikke ville gøre, for at komme ud af fængslet...Det, jeg har set og oplevet i fængsler er, at de undervisningsmuligheder du har, er, at der er fire computere i et lokale på 20 kvadratmeter og to af computerne virker måske ikke og læreren kommer kun hver anden dag[...] det skal bare være noget hvor man siger:” okay fint nok...hvis du vil, kan du gøre din 10. klasse færdig lige nu...”og hvis du eksempelvis har fået en straf på tre år kan man nå, at færdiggøre en HF... i stedet for at give dem lov til, at hugge i noget træ og svejse metal, vi har ikke brug for folk der hugger brænde i vores samfund... vi har brug for kloge hoveder, så sæt dem i gang med uddannelse.*

En helhedsorienteret tilgang

I Manchester arbejder man med et helhedsorienteret program, hvor den fængslede, allerede under varetægtsfængslingen bliver kontaktet vedrørende mulighed for at bryde den kriminelle løbebane. Der bliver lagt en plan for den unge, som følges under hele afsoningen og hvor den unge fastholdes ud fra denne plan under prøveløsladelse. På seminaret blev det foreslået, at den varetægtsfængslede bliver sat i løbende kontakt til en person, der har en betydning for den unge.

Jan Mansur Hussain fra Foreningen Vores Unge fortalte, at en af de unge, som han er mentor for, fornyelig var blevet varetægtsfængslet. Jan Mansur Hussain gav udtryk for, at han savner en mulighed for, at kunne besøge den unge i fængslet og fx samle op på nogle uddannelsesplaner, som de tidligere havde talt om. Desuden for at kunne snakke om fremtidsmuligheder og hvordan den unge nu kan bruge tiden i fængslet til at nå sine drømme.

Varetægtsfængslingen og især isolationsfængslingen, som mange oplever i starten, er en situation hvor den fængslede ofte genovervejer sit liv og overvejer at stoppe den kriminelle løbebane. Familien og rollemodeller betyder ofte meget for den fængslede. Den fængslede skal oftest blot fastholdes i, at der er andre muligheder. Her spiller kognitive programmer, som man arbejder med i Manchester en hel central rolle. Professionelle i kriminalforsorgen og personer, der har en stor betydning for den fængslede, hjælper den fængslede til at indse, at der ingen fremtid er i kriminaliteten. Hertil skal de hjælpe den indsatte til at udarbejde en plan for fremtiden, som skal følges hele vejen gennem fængselsopholdet og prøveløsladelsen. Kriminalforsorgen i Danmark fortalte på seminaret, at man savner ressourcer. Der var mange tilbud fra private, som var utroligt dyre. Kriminalforsorgen var meget åben overfor frivillige og anbefalede de andre deltagere på seminaret at sprede ønsket om at inddrage flere frivillige i fængslerne.

Straffeattesten er ligeledes en stor begrænsning, når en person kommer ud af fængslet, idet den fastholder personen i en kriminel position, og begrænser muligheden for at komme videre. Ali fortæller: *Det er en kæmpe byrde, du kan ikke komme videre, du er låst fast...du kan ikke engang arbejde i Netto. Så din straffeattest...du bliver straffet tre gange, 1. gang en fængsels straf, så din straffeattest og så lige en kæmpe bøde og sagsomkostninger oven i hatten...Ja, man er låst fast. Min straffeattest, jeg tror den er 2-3 sider, hvis jeg kom og viste den til en arbejdsgiver, tror jeg bare han ville tænke: "lad mig få den psykopat ud og det skal bare gå hurtigt".*

Et konkret forslag er, at der laves en seriøs og nuanceret individuel plan for, hvad der skal ske for den enkelte i årene i fængslet (der fx inkluderer betingelser som fx adgang til uddannelse), til forskel fra den, der udarbejdes i fængslerne i dag, der beskrives som useriøs og uambitiøs. Det foreslås, at hvis den indsatte tager en erhvervsrettet uddannelse under afsoningen og efterfølgende holder sig ud af kriminaliteten, skal dette udløse en ren straffeattest, da den indsatte så har mulighed for, at bruge uddannelsen (og få arbejde) når denne bliver løsladt, og dermed ikke er begrænset af den plettede straffeattest. Derudover foreslås det (som motivation), at den indsatte tilbydes at få nedsat straffen, hvis denne færdiggør en uddannelse (*hvis du har taget en treårig HF på to år, så er du løsladt*). Motivation handler således om at give de indsatte noget konkret at vinde og dermed noget *at miste*. Fængslet skal altså medvirke til, at give de unge

muligheder for at komme videre ved hjælp af fx en ren straffeattest og uddannelse, så de unge gradvist kan få mulighed for at deltage i samfundet igen.

Et vigtigt element i forhold til fængslet er at sørge for, at hindre at de indsatte falder tilbage til kriminalitet (recidiv), hvilket ifølge tidligere indsatte ikke lykkedes gennem nuværende øgede fokus på straf. Et andet vigtigt kritikpunkt er, at unge, der sidder varetægtsfængslet, ofte sidder alt for længe, hvorefter de frikendes eller sigtelsen frafaldes. De unge bliver i tiden fængslet ofte hærdede og kommer ud i en kriminel løbebane, som de ellers ikke var havnet i. Sagsbehandlingen i fængslet er alt for langsom (Rasmussen, 2010:110-111).

Det sociale system – en bus der bare skal køre

Den retoriske vending *"så skal hele bussen bare køre"* anvendes ofte af socialarbejdere til at beskrive, hvordan det sociale system skal fungere, hvis den unge bedre skal kunne hjælpes til at exitte fra grupperingerne.

Mange gadeplansarbejdere og socialarbejdere, er trætte af den lange sagsbehandlingstid, de oftest møder, når de arbejder med en af disse unge. Der efterlyses en samlet afdeling i kommunen, hvor der sidder en person med en fuldmagt, som kan bevilge tiltag på tværs af forvaltningerne, så der ikke bruges behandlingstid på en ungesag, men at det hele bare *kører*. Hertil bliver det fremhævet, at det er en tværfaglig gruppe, som skal stå klar og arbejde sammen om den unge, så denne ikke på noget tidspunkt føler, at han står alene, og dermed kan få tanken om at søge tilbage til grupperingen igen, hvor man jo har *"broderskabet der står bag hinandens ryg"*. Ofte har erfaringen været, at den unge bliver mødt med vendingen *"kom igen på tirsdag"* Den unges behov kan være meget forskellige, og derfor skal tilbuddene ligeledes være det, fx tilbud om misbrugsbehandling, rådgivning, unge- og uddannelsesvejledere, familiekonsulenter osv. Dertil understreges, at det er vigtigt, at den unge hele tiden føler, at der sker noget, så de ikke føler sig glemte og svigtede af systemet.

Endvidere forklares det hvordan unge ofte ikke har kendskab til elementære ting, som er nødvendige hvis man i det sociale system ønsker at blive hjulpet eller modtage nogen form for støtte. En socialarbejder fra en forstadskommune til København, fortæller her hvordan han skulle hjælpe en ung med at søge bolig:... *jeg var oppe og hjælpe én, der skulle søge om lejlighed, så lå der syv formularer han skulle udfylde[...], et af de første spørgsmål: "udfyld dit cpr-nummer", så kiggede han på mig og så siger han: "hvad er mit cpr-nummer?", "det aner jeg da ikke", "hvornår er du født?"... "om sommeren"*. Dette vidner om, at selvom der måske er en bolig til rådighed til den unge i denne kommune, er det ikke sikkert, at han har de fornødne

redskaber, der skal til for at benytte sig af tilbuddet, grundet de mange forskellige formularer, han skal udfylde og grundet mangel på det, som af mange anses som elementær viden. Nogle steder er det altså ikke nødvendigvis mangel på boliger til de unge, der er problemet (som det er i Københavns Kommune), men måske snarere hjælp- og kendskab til, hvorledes den unge erhverver sig denne. Eksemplet illustrerer netop hvor uoverskueligt det sociale system kan virke for en ung, der ikke er vant til at begå sig i systemet (fx bruge sit cpr-nummer). Hertil beskrives det hvordan mange af de unge ikke har nogen adresse:[...]og så kan de ikke få nogen kontanthjælp, ingen kan få fat i dem og gå med op og hjælpe, jeg har lige været oppe og hjælpe én med at få kontanthjælp her forleden dag, han kunne ikke engang udfylde papirerne selv...han går ikke op på kommunen og får flyttet sin adresse eller får søgt sin kontanthjælp, han går ud og laver kriminalitet. Hvis der nu var én, der kom og hentede ham den dag han blev løsladt og sagde "kom så, nu går vi i gang", op, får lavet hans kontanthjælp, får rykket hans adresse ind på kommunen indtil han får et ordentligt sted at bo, får hjulpet ham med en adresse, om det så bare er en lille lorte hybel et sted, men bare det at han har sin egen adresse, sørge for at han fik købt lidt ind, sørge for at der er nogen, der kommer op i lejligheden et par gange om ugen og siger "hva' så, går det godt, får du vasket dit toilet", følg op på ham, lær ham for helvede at leve, for han kan jo ikke leve. Som det fremgår af citatet, er det også helt elementære ting, som de unge har brug for hjælp til, hvis de skal etablere en hverdag udenfor grupperingen og uden dennes struktur og sammenhold. Nogen af disse unge kommer fra familier med anden etnisk oprindelse end dansk, hvor deres forældre ofte heller ikke har kendskab til det danske sociale system. Som set i ovenstående er det en helhedsorienteret indsats, der skal sættes ind med, og i et langt større omfang end i dag.

Oplysningskampagne

I rockergrupperingerne er der også andre betingelser, når det gælder det sociale systems mulighed for, at lette unges mulighed for exit. Det er blevet fremhævet, at det er nødvendigt med en oplysningskampagne om exit, idet en sådan kampagne vil kunne medvirke til, at flere finder ud af, at det faktisk er muligt at forlade rockermiljøet og at der er støtte at hente fra systemets side. Ligeledes kunne en oplysningskampagne øge opmærksomheden på exit og samtidig virke præventiv, dels ved at få personer, der har forladt en rockergruppering, til at fortælle om konsekvenserne ved at være medlem af fx HA og dels kunne dette gøre offentligheden opmærksom på, at der altså er nogen, der ønsker at forlade rockermiljøet og at denne ikke er så glorificeret, som det ellers bliver fremstillet af rockerne selv og af nogle medier.

Et andet konkret forslag til hvorledes det sociale system kan medvirke til at muliggøre exit, er muligheden for at kunne låne penge af systemet til at få fjernet eventuelle tatoveringer, da dette er et krav, hvis man udtræder en rockergruppering eller en decideret bande som Black Cobra.

Bolig - at man ikke har et sted at modtage sin post, hvad er det for et liv?

Det, at få en bolig, kan udgøre et alternativ til at hænge ud på gaden, som mange unge fra geografisk baserede grupperinger gør, fordi de ikke har egen bolig, men fx bor hos deres forældre eller venner. En bolig kan give dem mulighed for at være en del af systemet, ved at de således har et sted at modtage deres post og derved kan indgå i samarbejde med kommunen m.fl.

Det, at have en bolig og en adresse, udgør en vigtig præmis for at kunne samarbejde og opnå hjælp fra systemet. En fast adresse giver mulighed for at modtage sin post fx breve fra sagsbehandler m.m. For unge i geografisk baserede grupperinger i Københavns kommune, som fx Blågårds plads, er boligsituationen meget slem, hvilket betyder at mange unge enten bor hjemme eller flytter adressen hen til en ven. Hvis de unge ikke har adresse hjemme og derfor ikke modtager/åbner deres post, går det skævt i forhold til systemet, når de unge ikke møder op til samtaler og ikke får deres penge på kontoen og derpå ryger ud af systemet.

En socialarbejder, der arbejder med unge fra Blågårds plads giver udtryk for, at det under den igangværende konflikt netop vil være relevant at tilbyde de unge, der er del af konflikten, en bolig for at få dem væk fra gaden. Skal der arbejdes præventivt med de unge, skal de unge have en bolig, da en manglende bolig udgør en stor begrænsning for de unges muligheder for at kunne overskride en position, hvorfra der deltages med kriminalitet.

Resultater og anbefalinger

I nærværende outcome er der på baggrund af bandeseminaret afholdt på Grundtvigs Højskole blevet fremstillet forskellige perspektiver på henholdsvis forebyggelse, bekæmpelse og exit, med udgangspunkt i de pointer, der kom frem under de forskellige tænketanke, workshops og debatter.

De væsentligste resultater af seminaret kan opsummeres i følgende punkter:

- Det sociale system mangler smidighed, fleksibilitet, koordinering og kontinuitet, når der skal arbejdes med at finde de rigtige tilbud til en ung, der er motiveret til at forlade sin gruppering og komme videre. Mange socialarbejdere og gadeplansarbejdere har en negativ erfaring med, at sagsbehandlingstiden er alt for lang. Der efterlyses en samlet afdeling i kommunen, hvorfra der kan bevilges tiltag på tværs af forvaltningerne her og nu, så den unge ikke udsættes for urimelig lang ventetid. Der skal handles mens den unge er motiveret, således at denne ikke i venteperioden falder tilbage til sit kriminelle miljø.
- I Danmark bør vi arbejde hen mod at få skabt en frivillighedsdiskurs, hvor der lægges vægt på en større inddragelse af frivillige alternative aktører i det forebyggende og bekæmpende arbejde mod bandekriminalitet. I Manchester er en af hovedårsagerne til, at de har haft så stor succes med at bekæmpe bandekriminaliteten, at de har en stærk tradition for at udføre frivilligt arbejde. De har inddraget lokalsamfundet i forebyggelsen og bekæmpelsen af bandekriminaliteten, og har hermed bygget bro mellem frivillige bevægelser, unge i og omkring bandemiljøet og det omgivende samfund. I Danmark arbejdes der meget lidt med at inddrage lokalbefolkningen, lokale organisationer og foreninger i løsning af vores bande-problematikker. Det, som frivillige kan bidrage med overfor de unge i indsatsen mod bandekriminalitet, er en oprigtig medmenneskelighed, der ikke bunder i et lønningsforhold.
- Der efterlyses en langt større grad af koordinering de forskellige myndigheder imellem. Der arbejdes med mange forskellige projekter indenfor forebyggelse af bandekriminalitet uden nogen særlig form for samordning eller vidensdeling. Der er behov for at indsatsen bliver iværksat på tværs af de sædvanlige skel. Der mangler en koordinering af de mange aktører og indsatsen, så der kan blive mere sammenhæng og rationel udnyttelse af ressourcer. Et forslag kunne være at få én aktør ansat i fx Københavns kommune, der fik et overordnet ansvar for at systematisere og

afstemme indsatserne med hinanden. Endvidere burde der være en evaluering af resultaterne af den samlede indsats.

- Manchester har haft stor succes med anvendelse af et respektprogram, hvor politiet er blevet uddannet i, hvorledes de kan behandle lokalsamfund og mistænkte med større respekt, fx hvordan de kan visitere på en respektfuld måde. Herved sikres det, at den enkelte borgers rettigheder overholdes, og der undgås situationer, hvor unge føler sig uretmæssigt forskelsbehandlet. Der var på seminaret stor opbakning til, at der i Danmark udarbejdes et lignende respektprogram, for at opbygge en tillid mellem politi og lokalsamfund.
- Manchester har gode erfaringer med anvendelse af såkaldte peermentors, en ordning hvor særligt udsatte unge får tilknyttet en mentor, som følger dem i alle deres gøremål i hverdagen og dermed får et bredt indblik i de unges hverdag. Et centralt ønske på seminaret var at særligt udsatte unge ikke smides ud af folkeskolerne, men derimod får tilrettelagt et mere stramt skoleforløb og som i Manchester får tilknyttet en mentor, der følger dem i et langt forløb i skolen, i fritiden, derhjemme og med vennerne.